

Рецензія на дисертацію
Ма Лінь
«Сценічний образ піаніста як форма прояву індивідуального
виконавського стилю»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (02 «Культура і мистецтво»)

Актуальність теми дослідження Ма Лінь не викликає сумніву. Хоча в музикознавстві є велика кількість наукових і методичних праць, присвячених розвитку виконавської майстерності піаністів, їх концертно-сценічній діяльності тощо, проблемні питання стосовно формування та прояву індивідуального виконавського стилю залишаються мало дослідженими. Звичайно, піаністам відомі праці О. Катрич, В. Ковтонюк, О. Копелюка, Т. Сирятської, І. Сухленко, Ю. Ткач, О. Фекете, *J. Darby, Le Kang, R. Kostelanetz* та інших науковців стосовно методології стильової концентричності з урахуванням виконавсько-піаністичних традицій творчості митців концертно-сценічної діяльності. Натомість, дисертантка обрала досить оригінальний методологічний підхід до розв'язання проблемних питань стосовно формування та прояву індивідуального виконавського стилю піаніста. Вона їх розв'язує через проектування сценічних образів сукцесивного та симультанного типів.

Отже, Ма Лінь взяла за мету розробити й обґрунтувати з теоретико-методологічних позицій наукову концепцію впливу сценічного образу піаніста на формування та прояв його індивідуально-виконавського стилю.

Саме тому у першому розділі дисертації розглянуто індивідуальний виконавський стиль піаніста як мистецтвознавчий феномен. Це надало змогу Ма Лінь простежити кристалізацію концепту «індивідуальний виконавський стиль піаніста» у сучасному науковому дискурсі з позицій різних галузей науки. Схвальної оцінки заслуговує розробка моделі означеного феномену у контексті вихідних положень теорії концентричності, яка отримала схематичне зображення на рисунках 1.6 – 1.11 (стор. 64-70). У запропонованій дисертанткою моделі індивідуально-

виконавського стилетворення піаніста вказується на те, що на означений процес впливають риси композиторських та слухацьких стилів, риси етнічно-національних та епохально-історичних виконавських стилів, «початково-вихідні» та «завершально-похідні» риси індивідуального виконавського стилю митця концертно-сценічної діяльності, а також риси часового та надчасового векторів. За дослідженням Ма Лінь, семантичний аспект індивідуального виконавського стилю піаніста, перш за все, залежить від впливу «початково-вихідних» його рис, фундаментальною соноюю яких виступають вроджені психолого-фізіологічні властивості темпераменту особистості (стор. 71).

У другому розділі дисертації Ма Лінь розкрила диференціацію сценічних образів піаніста, висвітлила ознаки та специфіку проектування їх різновидів у процесі індивідуально-виконавського стилетворення. На особливу увагу заслуговує інформація, яка чітко висвітлює змістове наповнення поняття «Сценічний образ піаніста» та двох різновидів цих образів — сукцесивних та симультанних. За дослідженням дисертантки, сценічний образ піаніста є уявним динамічним, а не статичним цілісним утворенням, яке в різних умовах прилюдної діяльності набуває нових якостей і, таким чином, щоразу викликає іншу емоційну реакцію слухачів/глядачів. Цілісну структуру сценічного образу піаніста складають музичні та художні образи музичного твору, де перші (музичні образи) відображають «світ музичних інтонацій» та інформацію виконавських дій для отримання чуттєвих відчуттів різної модальності, а другі (художні образи) — забезпечують художньо-асоціативне опредмечування їх конструктів для селекції емоційного «забарвлення» кожного з них (стор. 106, 135, 191 та ін.).

Ма Лінь детально описала технологію уявного проектування сукцесивних та симультанних сценічних образів піаністом у процесі його індивідуально-виконавського стилетворення, яке відбувається завдяки включенню до них понятійних чи емоційно-образних конструктів.

Дисертантка дійшла висновку, що максимальний прояв індивідуального виконавського стилю піаніста відбувається за умови впливу на означений феномен як сукцесивних, так і симультанних сценічних образів, але тільки при якісній сформованості їх цілісної форми (стор. 136, 192 та ін.).

Не викликає сумніву висунута теза Ма Лінь, що сукцесивні сценічні образи проєктуються піаністом понятійними конструктами за умови домінування інтелектуально-образного мислення, а симультанні — емоційно-образними конструктами з наданням пріоритетного значення в означеному процесі емоційно-чуттєвій сфері. Дисертантка доводить залежність проєктування цих видів сценічних образів від довільного чи мимовільного сприймання інформації і описує алгоритм їх поетапного формування з урахуванням вроджених та набутих індивідуальних психолого-фізіологічних властивостей.

Ма Лінь зуміла виявити кореляційну залежність індивідуального виконавського стилю піаніста від сукцесивних та симультанних сценічних образів у процесі поетапного і цілісного типів роботи над музичними творами та їх прилюдної інтерпретації. Цю інформацію відображено у третьому розділі дисертації. На основі аналізу результатів аудіо-відеозаписів інтерпретації музичних творів В. Горовицем, О. Копелюком та І. Седюком, а також студенткою Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського (А. Добіною), вона дійшла висновку, що піаністи, які надають перевагу проєктуванню сценічних образів сукцесивного типу, перевтілюючись в них під час концертно-сценічної діяльності, демонструють «стриману» емоційну реакцію на їх конструкти, тобто проявляють «продумано-врівноважений» артистизм, тоді як піаністи, які надають перевагу проєктуванню симультанних сценічних образів — проявляють яскраво виражений емоційний артистизм.

Застосування здобувачкою цілого ряду методологічних підходів до досліджуваного процесу (особистісного, гуманістичного, аксіологічного, синергетичного, середового, компетентнісного та діяльнісного),

ґрунтовний теоретичний аналіз основних понять за темою дисертації, різноманітність застосованих методів дослідження (зокрема, прослуховування аудіо-відеозаписів інтерпретації музичних творів піаністами і зіставлення їх результатів з вихідними положеннями наукових праць дослідження індивідуальних виконавських стилів митців концертно-сценічної діяльності) забезпечують високий ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків.

Результати дисертаційного дослідження Ма Лінь дійсно мають наукову новизну, адже вперше:

- здійснено цілісне дослідження впливу сценічних образів піаніста на його індивідуально-виконавське стилетворення; визначено змістове наповнення поняття «індивідуальний виконавський стиль піаніста» та макроструктуру означеного мистецтвознавчого феномену; описано алгоритми проектування сукцесивних та симультанних сценічних образів піаністом; висвітлено специфіку впливу вроджених психолого-фізіологічних детермінант піаністів сангвінічного, холеричного, флегматичного та меланхолічного типів на їх індивідуально-виконавське стилетворення;

- *уточнено* зміст понять «музичний образ піаніста», «художній образ піаніста», «сценічний образ піаніста»;

- *удосконалено* технології проектування сценічних образів піаніста сукцесивного та симультанного типів у процесі поетапного і цілісного типів роботи над музичними творами;

- *подальшого розвитку* набули положення щодо класифікації рис індивідуального виконавського стилю піаніста.

Вихідні положення дисертації мають як теоретичне, так і практичне значення для сучасної науки, вони можуть бути використані у педагогічній та концертній діяльності піаністів.

Як будь-яке актуальне й цікаве дослідження представлена робота спонукає до роздумів та міркувань, викликає певні запитання. Як відомо,

фортепіанний концертний репертуар є надзвичайно різноманітним. Він охоплює майже усі стилі, жанри та епохи розвитку музики європейської традиції. Виникають такі питання: Чи існує взаємозв'язок між перевагою в концертній діяльності піаніста певного типу сценічного образу (симультанного або сукцесивного) та наданням цим виконавцем пріоритету в концертному репертуарі музичним творам певного історичного стилю/епохи/композитора? Чи може улюблений стиль певного історичного періоду/епохи/композитора відобразитись на сценічному образі та навпаки?

Насамкінець зазначу, що дисертаційне дослідження Ма Лінь «Сценічний образ піаніста як форма прояву індивідуального виконавського стилю», представлене до захисту за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (02 «Культура і мистецтво»), відповідає всім установленим вимогам, не містить жодних ознак порушення академічної доброчесності, виконане із застосуванням сучасного наукового апарату та методів дослідження, має високу наукову цінність, новизну й актуальність. Враховуючи вищезазначене, вважаю, що Ма Лінь заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії.

Кандидат мистецтвознавства,
доцент, в. о. завідувача кафедри
спеціального фортепіано № 1,
в. о. професора кафедри теорії
та історії музичного виконавства
НМАУ ім. П.І.Чайковського

Безбородько О.А.